

Nationaløkonomisk Forening.

Møde Onsdagen d. 22. Febr. 1893.

Diskussion om Spørgsmaalet:

Bør vi have en Forsikringslov?

Til Indlederen, Forretningsfører, cand. jur. C. A. Iversens foran aftrykte Indledningsforedrag knyttede der sig følgende Diskussion:

Grosserer Wm. Levison vilde som Repræsentant for udenlandske Selskaber gøre den Bemærkning, at ethvert fremmed Forsikringsselskab vilde hilse Indførelsen af Kontrolbestemmelser med Glæde; Selskaberne ere jo vante til Kontrollen i andre Lande; og det kan kun være dem behageligt at kunne sige til Publikum: „Kom kun til os, — vi ere jo kontrollerede af Staten!“ Hvad derimod angik Fordringen om, at Selskaberne skulde stille et Depositum, maatte det erindres, at der herved var store Ulemper, idet det vilde svække Selskaberne, om der i alle Lande blev krævet en saadan Sikkerhedsstillelse. For mange fremmede (f. Ex. engelske) Forsikrings-selskaber vilde denne Fordring fra dansk Side dog maaske være mindre generende, da Rentefoden i Danmark ofte er højere end i vedkommende Selskabs

Hjemland; men der var Anledning til at spørge, om det vilde passe danske Selskaber, hvis en reciproc Anvendelse af denne Regel blev almindelig.

Cand. jur. Munthe Brun: Det var af Betydning ved hele dette Spørgsmaal at skelne mellem Livs- og Skadesforsikringer, idet det navnlig var overfor de førstnævnte, at der tiltrængtes en Lovordning. Spørgsmaalet var da, hvorledes Tilsynet her bedst skulde ordnes. Taleren fremhævede, at naar man lod Staten kvæle al fremmed Assurance, vilde det danske Publikum blive mislig stillet; thi medens vel de allerede indgaaede Kontrakter maatte vedblive at være gyldige, vilde der dog kunne opstaa Vanskeligheder og Ubehageligheder ved Udbetalingen af Forsikringssummerne. Indlederen havde da heller ikke skænket denne Udvej sin Sympathi, hvorimod han havde udtalt sig til Gunst for Indførelsen af Kontrolforanstaltninger fra Statens Side. Skønt Taleren ingenlunde undervurderede de Grunde og Betragtninger, der talte herfor, og at der var størst Sandsynlighed for, at Bevægelsen vilde gaa i denne Retning, maatte det ikke overses, at der ogsaa herimod kunde anføres adskillige Indvendinger; der var Ulemper ved enhver Ordning, og Opgaven var her at vælge den mindst skadelige Løsning. Man havde sagt, at det burde forlanges af de fremmede Forsikringsselskaber, at de skulde anvende tilnærmelsesvis de samme Mortalitetsregler som vi. Men hvad vilde dette ikke sige for et Selskab, at skulde have flere forskellige Mortalitets- og Opgørelsesregler i de forskellige Lande, selv om Reglerne kun vare lidet afvigende fra de i Hjemlandet anvendte?

Det stod til at befrygte, at de gode Selskaber allerede af denne Grund vilde renoncere paa at tegne danske Forsikringer. Overhovedet var det den mest betænkelige Side ved Statskontrollen, at den let kunde drive de gode og solide Forsikringsselskaber ud af Landet. Noget lignende gjaldt ogsaa overfor Fordringen om Depositum; under alt Forbehold anførte Taleren, at det siges om amerikanske Selskaber, at de i det mindste tidligere kunde anbringe deres Kapitaler til en Rentefod af 7 $\frac{0}{100}$; hvis dette virkelig forholder sig saaledes, vilde saadanne Forsikringsanstalter faa adskilligt mindre Udbytte af deres Kapitaler, naar det, som forlangt i enkelte Lande, blev paabudt, at Depotet skulde anlægges i indenlandske Værdieffekter, og Følgen vilde da blive, at disse Anstalters store Bonus og det betydelige Udbytte af f. Ex. Tontineforsikringer, der væsentlig maa hidrøre fra den høje Rente, vilde indskrænkes betydeligt. — Hvad dernæst angik et Statstilsyn med de fremmede Selskabers Statusopgørelser, gjorde Taleren gældende, at Publikums Interesse krævede, at Tilsynet ogsaa refererede sig til Selskabets Egenskab af solvent; men selv en Forsikringstekniker kunde ikke have nogen sikker Forestilling om vedkommende Selskabs Solvens, naar der ikke havdes Sikkerhed for, at en saadan Opgørelse foretoges paa Grundlag af de Dødelighedserfaringer, der vare gjorte blandt Selskabets egne Interessenter, saaledes som det var Tilfældet med Hensyn til vor Livsforsikringsanstalt af 1871. En Statskontrol vilde i modsat Fald kun kunne faa at vide, om der er regnet rigtig. Men hvor lidet betryggende dette er, fremgaar af et Exempel fra vort

eget Forsikringsvæsens Historie. Da „den almindelige Enkekasses“ Status opgjordes i 1820erne efter Tabellerne fra 1775, fandt man vel et lille Underskud, men hvor stor Underbalancen i Virkeligheden var, viste sig først langt senere, da man sammenlignede den virkelige Dødelighed med den kalkulerede. — Medens Indlederen syntes at være gaaet ud fra, at man kun havde Valget imellem at forbyde den private Konkurrence eller at indføre Statskontrol, gjorde Taleren gældende, at der gaves et tertium, nemlig at forlange en bestemt og vidtstrakt Offentliggørelse af vedkommende Selskabers Papirer og Regnskaber. Det tilsigtede Resultat, en betryggende Sikkerhed for Publikum, vilde fuldt ud naas derved, at man gav den enkelte Lejlighed til selv at undersøge Forholdene; Publikum behøvede ikke Staten som Pegepind. Naturligvis maatte man sikre sig, at disse Offentliggørelser vare i Overensstemmelse med Sandheden, og det blev maaske nødvendigt i dette Øjemed at indføre Skærpe af visse Straffebestemmelser; men naar sligt skete, kom man — efter Talerens Mening — Idealet nærmest.

Folketingsmænd, Direktør Bramsen var enig med Indlederen i, at vi trænge til en Lovordning muligvis fuldt saa meget paa det privatretlige som paa det offentligretlige Omraade. Taleren vilde dog have Betænkelighed ved at paabyrde Staten et større Ansvar. Man maatte erindre, at Staten som saadan hverken kan læse eller skrive; Staten kan kun handle gennem Individer, og om den end maaske lettere end den private Mand formaar at vælge saadanne Personer, der kunne gøre Fyldest, maa det dog ikke

glemmes, at hvis disse tage fejl, saa tage de fejl paa Statens Vegne, hvilket da bliver saa meget mere skæbnesvangert. Taleren anførte et Exempel fra Ungarn, hvor der var vist mangelfuld Kontrol fra Statens Side med et Udstyrsselskab. Hvis man specielt saa paa vore hjemlige Forhold, mente Taleren, at der var mindre Anledning for Danmark end for andre Lande til at indføre en Statskontrol, fordi vi her have en af Staten garanteret Anstalt, som byder store Fordele, idet den navnlig er billigere end alle de her repræsenterede udenlandske Selskaber i Europa. — Dernæst maatte det erindres, at den Kontrol, som Staten overhovedet kan udøve overfor udenlandske Anstalter, er meget lidet betryggende; Staten kan vel kontrollere Selskabernes Papirer, men ikke Tilstedeværelsen af deres Fonds. I Virkeligheden havde den i Selskabernes Hjemland udøvede Kontrol, eftersom den ogsaa omfatter deres Fonds, langt større Værdi; men efter hvad Indlederen oplyste, udøves jo en saadan omfattende Kontrol næsten overalt, — Indlederen havde blandt sine Exempler endog nævnet et saa lidet fremskredet Land som Rumænien. Der kunde altsaa være Mening i at nægte saadanne Selskaber, der ikke vare tilstrækkelig kontrollerede i deres Hjemland, at have Agenter her i Landet; dette vilde være mere betryggende end selv den mest komplicerede Statskontrol her. Det vilde ogsaa være uretfærdigt mod de indenlandske Selskaber at kontrollere deres udenlandske Konkurrenter; Taleren betragtede det nemlig som en Begunstigelse at blive undergiven Kontrol, og de indenlandske Selskaber maatte eventuelt fordre at

blive delagtige i denne Begunstigelse for at blive konkurrencedygtige. — Naar det var blevet sagt, at Taleren var stemt for at forbyde udenlandske Selskabers Agentur her i Landet, da maatte dette forstaas i Belysning af det her Anførte: fremfor at overvælde Ansvarer fra Individ til Stat var det at foretrække at forbyde udenlandske Selskaber, under Henvisning til, at vi her have en Statsanstalt; denne lader sig lige saa vel bruge som Argument for at undlade at øve Kontrol med de fremmede Anstalter som for helt at forbyde dem. — Taleren ønskede ligesom Indlederen en Forsikringslov, eller egentlig to Love, idet Livsforsikringen maatte behandles for sig; i Belgien havde man nøjedes med én Forsikringslov, men denne havde visse Ulemper, hvilket hænger sammen med Umuligheden af at give en Definition af „Forsikring“, der rummer baade Begrebet „fix Kontrakt“ (Livsforsikring) og Begrebet „betinget Kontrakt“ (Skadesforsikring). -- Med Hensyn til den offentligretlige Side af Sagen vilde Taleren anbefale ikke just Offentliggørelse, som Hr. Munthe Brunn, men snarere Offentlighed 3: Adgang for den enkelte til at gøre sig bekendt med de Forhold, der vedrøre Selskaberne; hellere dette end at give Befolkningen en Formynder i Staten og en uberettiget Tryghedsfølelse.

Professor Thiele holdt i Modsætning til den foregaaende Taler paa Statskontrol som hensigtsmæssig og nødvendig. Der var ikke Tale om vanskelige og specielle Statusopgørelser; men man maatte have et Institut, som hvert Aar kunde afgøre, hvor meget hvert enkelt Selskab skulde deponere her i

Landet som Sikkerhed for Fyldestgørelsen af de af danske Forsikringer flydende Krav. En saadan Kontrol var paa ingen Maade uoverkommelig.

Professor; Dr. Will. Scharling: Statskontrol med udenlandske Selskabers Virksomhed i dens Helhed var absolut umulig. Det kunde anføres, at det i en Artikel om Livsforsikringsanstalter i „Economist“ udtales, at der gives alt for sparsomme Oplysninger om Midlernes Anbringelse; den lave Rentefod i England har i den senere Tid bevæget mange Selskaber til at anbringe deres Kapitaler i Kolonierne eller i mere risikable europæiske Papirer, der lovede større Udbytte, hvorved en begrundet Dom over Anbringelsens Soliditet blev vanskelig. Men naar saa dygtige Kræfter, som „Economist“ raader over, erklærede sig ude af Stand til at danne sig en Mening om Forsikringsanstaltnes Tilstand, var det indlysende, at Opgaven var aldeles uløselig for en dansk Statskontrol. Paa den anden Side kunde Taleren ikke være enig med Direktør Bramsen i, at man kunde nøjes med at udelukke de Selskaber, der ikke ere kontrollerede i deres Hjemland. De amerikanske Selskaber vare jo saaledes kontrollerede i deres Hjemstavn; men der var rejst grundet Tvivl om denne Kontrols Tilstrækkelighed. Skulde man have en Forsikringslovgivning — hvad Talereren ansaa for meget nødvendigt, navnlig for Livsforsikringens Vedkommende — saa kom man næppe til noget heldigt Resultat uden ved at betragte de fremmede Forsikringsselskabers Virksomhed her i Landet som havende en vis relativ Selvstændighed, og saa indskrænke sig til at kontrollere denne Del af deres Virksomhed. Hoved-

sagen maatte være, at de Forsikrede havde Adgang til at faa deres Retskrav paadømte ved danske Domstole; i Forbindelse hermed maatte man da opstille Fordringen om et tilstrækkeligt Depositum, hvoraf saadanne godkendte Krav kunde fyldestgøres. Iøvrigt maatte det være de Forsikredes Sag at træffe deres Valg mellem Selskaberne. Det oplyses i „Economist“, at de enkelte Selskabers Udgifter til Reklame, Agenter etc. ere højst forskellige; for nogles Vedkommende andrager denne Udgiftspost 20—24 % af den samlede Præmieindtægt (en enkelt større Anstalt anvender aarlig 4 Mill. Kr. til Agentur og Reklame); men naar dette er Tilfældet, maa de Vilkaar, der bydes de Forsikrede, variere i høj Grad, hvad der da ogsaa af „Economist“ er oplyst at være Tilfældet, og navnlig maa den danske Statsanstalt nu, da den udbetaler Bonus, eftersom den anvender saare lidt til Administration og Reklame, være fordelagtigere end alle fremmede Selskaber, der ere repræsenterede her i Landet; naar mange Mennesker ikke desto mindre vælge de fremmede Selskaber, har dette sin Grund i den Ligegyldighed, der i det hele taget hersker overfor hele dette Spørgsmaal: man skal presses til at tegne Forsikringer, — og saa gaar naturligvis den af med Sejren, der gør mest Reklame. Men de Paagældende maa da ogsaa til Straf for deres Ligegyldighed betale højere Præmier, end de vilde behøve, dersom de selv henvendte sig til den danske Statsanstalt.

Højesteretssagfører Octavius Hansen: Indlederen mente, at der var noget at gøre paa dette Omraade, og da han nævnte, hvad der var at gøre,

tog han alt med, — ja han tog for meget med. Man maatte være forsigtig og huske, at her er Tale om privatretlige Kontrakter, hvor Staten ikke bør gribe for stærkt ind. Det var vel rigtigt, at den ubundne Frihed medfører Ulykker; derfor maa Staten bl. A. have et Politi, — men man skal ikke have Politiet til at indblande sig overalt (en Politistat). Man maatte vogte sig for at lade Staten være Daarernes Formyndere. Et Kontor, som skulde udføre alt det, Indlederen vilde have henvist til et saadant, vilde ogsaa let komme i højst ubehagelige Kollisioner. Taleren var enig med Professor Scharling, naar denne havde betonet, at Hovedsagen var, at den Forsikrede kunde komme til sin Ret, og at der derfor maatte forlanges et Depositum. Derimod var Taleren ikke enig med Indlederen og Professor Thiele, naar disse forudsætte, at man maatte fordre deponeret, hvad der i Forsikringssproget kaldes „den fornødne Formue“ — ja endnu mere (Reservefond); dette vilde føre for vidt; det vilde være tilstrækkeligt at fordre et mindre Depositum i Forhold til Præmiernes Størrelse her i Landet. — Taleren mente dernæst, at der var noget aparte i hele den Maade, hvorpaa Forsikringsvæsenet drives her i Danmark. Vi havde jo Statsanstalten og ved Siden af den de konkurrerende private Selskaber; disse sidste vilde jo Indlederen ikke forbyde, og saa vidt vilde i Virkeligheden ingen gaa. Men hvilken Stilling indtager nu Statens Anstalt i denne Konkurrence med de private? Hidtil har den ikke anvendt meget til Agentur, og først i den seneste Tid har den udbetalt Bonus. Det Lovforslag, som nu er forelagt Rigsdagen, indeholder bl. a. Bestem-

melser om en udvidet Agenturvirksomhed, om rigeligere Lønning til Agenterne, om et fast System for Uddeling af Bonus etc.; alt dette vil medføre, at Statsanstalten vil komme mere ind i Konkurrencen. Men dette er ikke heldigt, særlig da Anstalten i Statens Garanti har et stort Fortrin ganske gratis. Følgen heraf vil nemlig blive, at den private danske Livsforsikringsvirksomhed vil blive klemmt ihjel mellem Statsanstalten og de udenlandske Selskaber, hvilke sidste ere de danske Selskaber overlegne i at reklamere. Der paatrænger sig da det Spørgsmaal, om man ikke bør tilvejebringe en Lovgivning, der regulerer Forholdet saaledes, at en privat dansk Livsforsikringsvirksomhed kan trives ved Siden af Statens. En saadan Lovgivning burde imidlertid kun omfatte offentligretlige Regler; ganske vist havde man f. Ex. paa Søforsikringens Omraade særegne privatretlige Regler; men hvis Indlederen havde tænkt sig en lignende deklaratorisk Lovgivning indført i Livsforsikringsforhold, kunde Taleren ikke følge ham heri; de for Søforsikring gældende Normer havde udviklet sig historisk for dette specielle Omraade, hvor Forholdene vare meget simple og ensartede; for de mere komplicerede Retsforhold, der fremkom i Livsforsikringen, maatte man blive staaende ved de almindelige privatretlige Regler. Paa det offentligretlige Omraade var der derimod — som fremhævet — en Del at gøre, og navnlig tiltrængtes der en Skærpelse af Straffebestemmelser — ikke blot for hvad der efter den gældende Ret er Bedrageri (ulovligt), men ogsaa for saadanne Forhold, som i den særlige Forsikringsmaterie efter communis opinio betragtes som „unfair“.

Professor Falbe-Hansen hævdede, at det af tidligere Talere foreslaaede Oplysningskontor vilde være unyttigt; det store Publikum vilde ikke kunne forstaa de Oplysninger, et saadant Kontor skulde meddele. Derimod maatte Taleren anbefale Kontrol-tanken, saaledes som Professor Thiele havde fremsat den. Kontrol var ogsaa nødvendig overfor de indenlandske Selskaber; man glemte ofte de talrige smaa indenlandske Forsikringsselskaber, der benyttes aldeles kritikløst. Taleren havde for en Del Aar siden undersøgt en Mængde af disse Selskabers Status og fundet, at adskillige vare insolvente.

Direktør Bramsen udtalte i Anledning af Højesteretssagfører Octavius Hansens Bemærkning om Livsforsikringsanstalten af 1871, at han betragtede denne som en tung Haand lagt paa den danske private Forsikringsvirksomhed; men da denne Statsanstalt nu én Gang eksisterede, vilde det være urimeligt at sige til den, at den ikke maatte gøre det alt for svært for Konkurrenterne at komme med, saa meget mere som de private danske Selskaber vare oprettede senere end Statsanstalten. Iøvrigt troede Taleren, at det ogsaa var i de private Selskabers Interesse, at Statsanstalten tegnede mange nye Forsikringer; der var endnu en stor Mark herhjemme at arbejde paa, og alle Parter vare godt tjente med, at der kom Liv i Forsikringsvirksomheden.

Professor Scharling sluttede sig til Direktør Bramsens sidste Udtalelser om Anstalten af 1871 og fremhævede, at, naar man betragtede det som en Samfundsopgave at faa Folk til at forsikre deres Liv og i det Øjemed oprettede en Statsanstalt, burde

man ogsaa give denne de fornødne Midler til sin Virksomhed i saa vide Kredse, som mulig.

Octavius Hansen betonedede atter, at der er en Fare for, at den private Virksomhed vil blive kvalt, naar man ikke sikrer sig imod, at de udenlandske Selskaber bruge ulovlige Midler. De fornuftige Borgere gaa til Statsanstalten, medens Reklameselskaberne tage største Delen af de øvrige; saa bliver der intet til de private danske Selskaber.

Overpostmester Petersen oplyste, at Livsforsikringsanstalten af 1871 honorerer sine særligt ansatte Agenter med 3 % af de oppebaarne Indskuds- og Præmiebeløb; men for dette ringe Honorar er det ofte vanskeligt at finde Agenter, hvorfor det er gjort Postmestere og Postexpeditører til Pligt at besørge Indbetalinger til og Udbetalinger fra Kassen mod et Vederlag af 2 %. Der maatte derfor siges at være Grund til at give Anstalten Ret til at give et højere Honorar for Agenturvirksomhed i dens Tjeneste.

Sluttelig replicerede Indlederen til forskellige Talere, idet han navnlig hævdede, at Erfaringen fra flere Lande, særligt fra Schweiz, godtgjorde, at Statskontrol er mulig, ligesom han ogsaa betragtede det som utvivlsomt, at Fordringen om Kautions lader sig gennemføre.
